

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-148 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 07-73/892-336
Karar Tarihi : 19.9.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN, Aytül TOKATLI,
Hüseyin COŞGUN

C. ŞİKAYET EDEN : Re'sen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

20 - Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası
Bayramyeri Köseoğlu Çarşısı Kat:5 No: 164-165 Denizli

E. DOSYA KONUSU: Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası'nın altın alış ve satış fiyatı ile mal arzını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde yurt genelinde çeşitli illerde dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş kuyumcu esnafının fiyat tespitinde buldukları beyanlarına yer verildiği tespit edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ

İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde yurt genelinde çeşitli illerde dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş kuyumcu esnafının fiyat tespitinde buldukları beyanlarına yer verildiğinin tespit edilmesi üzerine, 24.11.2006 tarih ve 2006-3-148/İİ-06-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır.

40 Söz konusu İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda alınan 30.11.2006 tarih ve 06-86/1117-M sayılı Kurul Kararı ile; konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için, Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası (Oda) hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma yapılmasına karar verilmiştir.

7.12.2006 tarihinde, Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Oda'nın ilk yazılı savunması süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

50

Soruşturma sonucunda hazırlanan 29.5.2007 tarih ve SR/07-13 sayılı Soruşturma Raporu Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili tarafa tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraftan 30 gün içinde yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Oda'nın ikinci yazılı savunması yasal süresi içinde Kurum'a intikal etmiştir.

60 Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 11.7.2007 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, 12.7.2007 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve tarafa tebliğ edilmiştir. Taraf, ek görüşe karşı üçüncü yazılı savunmasını yasal süresi içinde sunmamıştır.

Rekabet Kurulu'nun 21.8.2007 tarih ve 07-65 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 19.9.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyesi, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa gönderilmiştir.

19.9.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.

70 Rekabet Kurulu 19.9.2007 tarihinde 07-73/892-336 sayılı nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

80 1- Oda'nın altın satış fiyatlarını pazar dışında belirleme ve kuyumcuların Cumartesi günleri nöbetleşe olarak dükkanlarını kapatmaları yönünde karar alarak mal arzını kontrol etme eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan eylemlerden sırasıyla "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendi ve "mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi" şeklindeki (c) bendi ile uyum gösterdiği sabit görülerek, Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği;

2- Ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanmadığından bu ihlaller bakımından mevcut haliyle muafiyet verilmesinin mümkün olmadığı;

90 3- Ancak yukarıda sayılan ihlallerden sadece altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ihlali bakımından, Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası tarafından açıklanan fiyatların tavsiye veya maksimum niteliğinde olması halinde, Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanılabileceği;

4- Oda'nın 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılması gerektiği;

5- Rekabet Kurulu tarafından 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ceza verilmesine karar verilmesi halinde;

100 a) ihlalin 2006'da da sürdüğüne dair belgelerin varlığı dolayısıyla 2005 yılı cirosunun esas alınabileceği,

b) altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine yönelik olarak etkin bir sistem kurulmuş olmasının, uygulamaların sıkı bir biçimde denetlenmesinin, belirlenen fiyatlara uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar uygulanmasının, eylemlerin yıllardır sürdürülüyor olmasının ağırlaştırıcı unsurlar olarak; nöbet sistemi hakkında Rekabet Kurumu'na görüş sorulmuş olmasının ve Soruşturma Bildirim Yazısının tebellüğ edilmesi sonrasında ihlallere son verilmesinin ise hafifletici unsurlar olarak cezanın takdirinde göz önünde bulundurulabileceği

110

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Soruşturmaya taraf olan Oda üyelerinin kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterdikleri dikkate alınarak ilgili ürün pazarı, "kuyumculuk pazarı" olarak belirlenmiştir.

120

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması, ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

Soruşturmaya taraf olan Oda üyesi kuyumcular satışa sundukları altını genellikle Denizli dışından temin etmelerine rağmen, bu ürünleri Denizli'deki müşterilere satmaktadırlar. Bu nedenle, "Denizli ili" ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

130

I.2. Haklarında Soruşturma Yürütülen Taraf

I.2.1. Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası (Oda)

1976 yılında dernek statüsünde faaliyete başlamış olan Sarraflar ve Kuyumcular Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin tüm mal varlığı Yönetim Kurulu'nun 7.12.2000 tarihli kararı ile Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası'na devredilerek 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu'na tabi oda statüsüne geçilmiştir.

140

7.6.2005 tarihinde kabul edilen 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu (5362 sayılı Kanun) 507 sayılı Kanun'u yürürlükten kaldırmıştır. 5362 sayılı Kanun'da, öngörülen koşulları karşılayan eskiden kurulmuş odaların tüzel kişiliklerinin devam edeceği düzenlenmiştir. 5362 sayılı Kanun'a göre oda kurulabilmesi için üye sayısının en az 500¹ olması

¹ 507 sayılı Kanun uyarınca bu sayı 100 idi.

150 gerekmektedir. Esnaf ve sanatkarların Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Müdürlüğü'nde sicile kayıtları yapılmadıkça odaya hiçbir şekilde kaydı yapılamamaktadır. Kanun kapsamındaki esnaf ve sanatkarlar, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren durumlarını 30 gün içinde bağlı buldukları sicile tescil ve Sicil Gazetesinde ilan ettirmekle yükümlüdür.

Halen Denizli'de faaliyet gösteren Oda'nın 28.5.2007 itibariyle aktif üye sayısı 191'dir. Oda, 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs birliği niteliğindedir.

1.3. Yapılan Tespit ve Deliller

160 İlk inceleme, tarafın yazılı savunmaları ve soruşturma sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri uyarınca yapılan yerinde incelemeler ve ilgililerden bilgi isteme sonucunda elde edilen altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

170 1. İstanbul Kuyumcular Odası'nın (İKO) elektronik ağ adresinde de yer alan yayını olan İKO Bülteni'nin 2006 yılında yayımlanan Aralık sayısında (Yıl: 3, Sayı: 43) İKO Yönetim Kurulu'nun kuyumcu esnafının hem İstanbul'un tüm ilçelerinde hem de bütün yurt sathında tek bir çatı altında örgütlenmesi için çalışmalar yürüttüğü, Denizli'de 1976 yılında kuyumcu esnafı tarafından dernek olarak kurulan oluşumun, 2000 yılında Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası'na dönüştürüldüğü ve esnafın Oda'nın SMS yoluyla duyurduğu fiyat listelerine göre satış yapmakta olduğu ifade olunmuştur. Denizli esnafının en büyük sıkıntısı olarak kuyumcu sayısındaki fazlalığa dikkat çekilmiş, Oda Başkanı H. M. tarafından 2 yıldır fiyat listelerinin üyelere bildirildiği belirtilmiştir.

180 2. Sarraflar ve Kuyumcular Derneği Başkanlığı'na hitaben yazılan 8.6.2000 tarihli dilekçesinde S. K., bir müşterisinin küçük altın fiyatını yüksek bularak daha ucuza verildiğini söylemesi üzerine yaptırdığı takip sonucu müşterinin Ö. Sarraftan ürünü aldığına kanaat getirildiğini ifade etmiş ve gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

3. Birkaç esnaf tarafından Sarraflar ve Kuyumcular Derneği Başkanlığı'na gönderilen 3.7.2000 tarihli dilekçede, son dağıtılan fiyat tarifesinin % 80'in üzerinde zamlı yapıldığı, oysa devletçe baz alınan artış oranının % 25 olduğu ifade edilerek fiyatların bu baza göre ayarlanması talep edilmiştir.

190 4. C. T. 16.8.2000 tarihli dilekçesinde, bir müşterinin istediği bir ürün için bildirilen fiyatı yüksek bulduğunu, kullanmakta olduğu bileziği Y. Sarrafiye'den 60,000,000 TL'ye aldığını söylediğini, anılan bileziği tarttığında 14,17 gram geldiğini belirterek gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

5. Birkaç esnaf tarafından Oda'ya gönderilen 14.3.2001 tarihli dilekçede, Oda'nın fiyat ayarlamasını düzgün yapmadığı ve fiyat ayarlamasına ilişkin duyuruyu zamanında gerçekleştirmediği belirtilerek, fiyatların yükselmesi halinde yeni liste hazırlanarak dağıtılması talep edilmiştir. Dilekçenin not bölümünde liste ile güncel fiyatlar arasında fark olduğunda yeni fiyatın

gelmemesinin esnafla müşteri arasında güvensizliği artırdığı ifadesine yer verilmiştir.

200 **6.** Yönetim kurulu 23.4.2001 tarih ve 15 sayı ile, esnafın Oda'nın tespit ettiği fiyat listelerine titizlikle uymasını sağlamak için üyelere yazılı olarak tebligat yapılmasına karar vermiştir.

210 **7.** Yönetim kurulu 4.6.2001 tarih ve 16 sayı ile, O. Y.'nin verdiği dilekçeye istinaden V. Sarrafiye'ye gönderilen yazının görüşülerek, V. Sarrafiye'nin Oda'nın tespit ettiği fiyattan düşük fiyata mal sattığına, adı geçen sarrafın mesleğin etik kurallarına titizlikle uymasına, tekerrüründe Denizli Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (Birlik) Disiplin Kurulu'na sevk edileceğinin ihtaren bildirilmesine, ayrıca Y. Sarrafiye'ye de bir ihtar yazısı yazılmasına karar vermiştir.

8. Yönetim kurulu 3.8.2001 tarih ve 19 sayı ile, Oda'nın çıkardığı fiyat listesine esnafın uyması için tekrar ikaz yazısı çıkarılmasına karar vermiştir.

220 **9.** 11.10.2001 tarihinde üyelere, Oda yönetiminin belli kişilere para vererek alım satım yaptıracağı, beş esnaftan daha fazlasında kırım ve iş bozma için fiyat çıkarıldığı tespit edilirse fiyatların tamamen serbest bırakılacağı, bunun yanı sıra nöbet sisteminin de kaldırılacağı, bu yönetime başvurulmasının amacının dürüst alışveriş yapmayanları, Oda kurallarına uymamayı alışkanlık haline getirenleri tasfiye etmek olduğu, kurallara uymayan esnafın hem yazı ile ismen bütün esnafa duyurulacağı hem de Birlik Disiplin Kurulu'na sevk edilerek mahkeme kararıyla iş yerlerinin kapatılması cihetine gidileceği bildirilmiştir.

10. 22.10.2001 tarihli Oda duyurusunda, 19.10.2001 tarihinde esnafın fiyatlara uyup uymadıklarının kontrol edilmesi sonucunda tamamen fiyatlara uyulduğunun tespit olunduğu, bu sonucun Oda açısından memnuniyet verici olduğu, bütün esnafın takdir edildiği belirtilerek, bu şekilde devam edilmesi rica edilmiştir.

230 **11.** 28.1.2002 tarihli yönetim kurulu kararı ile, O. S. fiyatlardan sorumlu ikinci başkan olarak görevlendirilmiştir.

12. 14.2.2002 tarihli Oda duyurusunda, yönetim kurulunun yeni dönemde de fiyatlara uyma, nöbet sistemi ve ayar konusunda bazı düzenlemeler yapacağı, fiyatlara uymayan esnafa yönetim kurulunca cezai müeyyide uygulanacağı, bu uygulamanın esnafa yazı ile duyurulacağı, bunun için yönetim kurulunun bir aileyi görevlendirerek esnaftan alışveriş yaptıracağı belirtilmiştir.

240 **13.** 5.3.2002 tarihli Oda duyurusunda, bazı kuyumcu esnafının Oda tarafından belirlenen fiyat tarifelerine ve nöbet sistemine uymadıklarının tespit edildiği, fiyat ve nöbetlere uyulmaması halinde yönetim kurulunca cezai müeyyide ile cezalandırma yoluna gidileceği bildirilmiştir.

14. Oda tarafından Birlik'e gönderilen 4.4.2002 tarihli yazıda, Oda başkanı ve başkan yardımcısının yaptığı denetimlerde üyeler N. T. ve M. D.'nin Oda

kararlarına aykırı hareket ettiğinin tespit edildiği, Birlik Disiplin Kurulu'na sevk edilmelerine karar verildiği belirtilmiştir.

250 4.4.2002 tarihinde, N. T.'nin Oda'nın tespit ettiği fiyata uymayarak düşük fiyatla çeyrek altın sattığının tespit edildiği ve ilgilinin Birlik Disiplin Kurulu'na sevk edilmesine karar verildiği üyelere duyurularak, kontrollerin devam edeceği belirtilmiştir.

15. 22.4.2002 tarihli Oda duyurusunda, toptancı ve imalatçıların bileziğe uyguladıkları işçilik fiyatlarına ilişkin listeye yer verilerek, bu fiyatlara göre hareket edilmesi istenmiştir.

260 16. 8.5.2002 tarihli Oda duyurusunda, yaptırılan kontrollerde esnafın fiyatlara uygun davranmasından duyulan memnuniyet ifade edilmiştir.

17. 21.6.2002 tarihli Oda duyurusunda, bazı esnafın yazılı ve sözlü ikazlara rağmen halen fiyatlara uymayarak kendilerine ve sarraflar camiasına zarar verdikleri, Oda'nın yapacağı fiyat kontrolünün ve müşterilerin yapacağı fahiş fiyat müracaatlarının neticelerinin bütün esnafa yayımlanacağı ve azami cezanın verilmesi için gerekenin yapılacağına bilinmesi gerektiği ifade edilmiştir.

270 18. 15.7.2002 tarihli duyuruda, Oda olarak fiyat konusunda çok titiz davranılmasına rağmen sarraflık mesleğini içine sindirememiş sayısı 5-10'u geçmeyen kişinin olumsuz davranışları nedeniyle herkesin etkilendiği, tespit edilenler hakkında hem kanuni işlem yapılacağı hem de isimlerinin duyurulacağı, fiyatların aşağı çekilmesini önlemek amacıyla bundan böyle daha düşük kar marjıyla fiyatların çıkarılacağına bilinmesi gerektiği belirtilmiştir.

280 19. M. B. dilekçesinde, 15.7.2002 tarihinde bir müşterinin bir ürünün fiyatını yüksek bularak E. Sarrafiye'nin daha düşük fiyat söylediğini belirttiğini, kendisinin fiyatları Oda'nın belirlemesi nedeniyle fiyatı aşağı çekemeyeceğini söylemesi üzerine müşterinin gidip altını E. Sarrafiye'den aldığını tespit ettiğini ifade ederek gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

20. Yönetim kurulu 22.7.2002 tarih ve 33 sayılı ile, fiyat birliğinin bozulmaması amacıyla fiyat denetimlerinin sıklaştırılmasına, uymayan esnafın disiplin kuruluna sevkine ve ayrıca yazılı ile tüm esnafa isimlerinin açıklanmasına karar vermiştir.

290 21. 8.8.2002 tarihli Oda duyurusunda, D. Sarrafiye, K. Sarrafiye ve G. Sarrafiye'nin hazırlanan fiyat listesine uymadıkları için Birlik Disiplin Kurulu'na sevk edildikleri, isimlerine yer verilen bazı kuyumcuların müşteriye dürüstçe fiyatların Oda tarafından belirlendiğini söyledikleri ve Oda kararlarına harfiyen uydukları, fiyat denetimlerinin sık aralıklarla gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

22. C. T. 21.8.2002 tarihli dilekçesinde, yüzük sattığı bir müşterisinin bu yüzüğü E., Ç., K. Sarrafiyelere sorup daha düşük fiyat aldığını aktararak

Oda'nın fiyat birliği konusunda gösterdiği hassasiyeti iş bozma konusunda da göstermesini talep etmiştir.

300 **23.** 28.8.2002 tarihli Oda duyurusunda, bazı esnafın satın alınmış bir mal için yeniden hesap yaparak müşterinin kafasında soru işareti yaratarak malı satan esnafı zan altında bıraktıkları, bazılarının fantezi ürünlerde fahiş fiyatlarla müşteriyi mağdur ettiklerinin görüldüğü, yapılan hurda alımlarda neredeyse yeni ürün maliyeti fiyatına alım yapıldığı, müşteri kazanma hırsıyla bazı prensiplerin çiğnendiği, bunun müşteri kaybına neden olduğu belirtilerek, bu tür müşteriler esnaf ilişkilerinden kaçınılması istenmiştir.

24. S. K. 4.10.2002 tarihli şikâyet dilekçesinde, S. Sarrafiye'nin Oda'nın belirlediği fiyatın altında 3 adet Ata sattığını bildirerek hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir.

310 **25.** Yönetim kurulu 23.10.2002 tarih ve 36 sayı ile, üyelerin dilekçeleri ve istekleri doğrultusunda çeyrek altında küsuratın kaldırılmasına ve kar marjının yeniden ayarlanmasına karar vermiştir.

26. 20.11.2002 tarihinde, Oda'nın bütün gayretlerine rağmen halen bazı esnafın satılan mallara fiyat verdiğinin ve ziynet grubu eşyalarda indirim yapmaya çalıştıklarının tespit edildiği belirtilmiş, üyelerden bu konuda azami dikkat göstermeleri istenmiştir. Yazıda geçen diğer bir konu ise, promosyon dağıtılmasında aşırıya kaçılması ve promosyonlar aracılığıyla rekabetin "körükenmesidir".

320 **27.** 12.12.2002 tarihli Oda duyurusunda, bazı esnafın müşterilerden çok düşük fiyatla geriye mal aldıklarının görüldüğü, bir malı piyasa değerinin çok altında alıp satan esnaf için yönetimin iyi niyet göstermeyeceği; bazı esnafın defalarca yapılan ikaza rağmen Oda'nın tespit ettiği fiyatın altında fiyat verdikleri, bunun esnafın çıkarlarına ters düştüğü, böyle davranışta bulunanların Oda'ya bildirilmesi gerektiği, bu kimselerin sicillerinde de menfi kanaatlerin belirtileceği ifade edilmiştir.

330 **28.** 24.12.2002 tarihli tutanakta, T. K.'nin (K. Sarrafiye) 10 adet çeyrek altını Oda'nın belirlediği fiyatın altında sattığının tespit edildiği, satışın anılan kişi tarafından doğrulandığı, cezai müeyyide uygulamak üzere tutanağın düzenlendiği belirtilmiştir.

340 **29.** Oda'nın 31.12.2002 tarihli altın ve gümüş fiyat listesinde, 24-22-18-14 ayar altın ve 1000 ayar külçe, 1000 ayar işlenmiş, 900 ayar işlenmiş gümüş fiyatına yer verilmiştir. Listenin altında ise "Yukarıdaki altın ve gümüş bedelleri Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası tarafından hazırlanmıştır. Bu değerler, stok affı ve vergi barışında beyan edilmek üzere hazırlanmıştır. Yukarıdaki değerler İstanbul Borsa rayicine uygun olarak çıkarılmıştır" ifadelerine yer verilmiştir.

30. Oda'nın 7.1.2003 tarihli duyurusunda, esnafın duyuru ekinde yer alan 9 kurala uymakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Bu kurallar arasında; haksız rekabete sebep olan ayar değiştirme, fiyat kırma gibi davranışlarda bulunma

yasağı, Oda tarafından hazırlanan fiyat listesinin haricindeki fiyatlara satış yapılması yasağı, bütün esnafın Oda yönetimince alınan yazılı ve şifahi karar, talimat ve yönetmeliklere uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca aksi yazılı olarak belirtilmedikçe bu kuralların geçerli olduğu ifade edilmiştir.

350 **31.** N. I. 6.3.2003 tarihli dilekçesinde, bir müşterisine sattığı 2 Cumhuriyet altını için iki kuyumcunun daha düşük fiyat verdiğini, müşteriye parasının iade edildiğini, fiyat birliğinin olmadığı yerde her şeyin olacağını, vaktiyle rekabet yüzünden düşük ayarlı, taklit malların tespit edildiğini ifade ederek, gerekli yaptırımların uygulanmasını talep etmiştir.

32. Yönetim kurulu 25.4.2003 tarih ve 424 sayı ile, esnaf arasındaki fiyat istikrarının sağlanması amacıyla zinet fiyatlarındaki kar marjının geçici bir süreliğine kaldırılmasına karar vermiştir.

360 **33.** 2.5.2003 tarihinde fiyat istikrarının sağlanması ve ilçelerde oluşan haksız rekabetin önlenmesi amacıyla 28.4.2003 tarihinde maliyet fiyatlarına çekilen zinet grubunda eski sisteme döndüğü, bundan böyle kontrollerin sıklaştırılacağı ve fiyat indirimine giden esnafa yönetim kurulu nezdinde işlem yapılacağı belirtilerek, esnafın liste fiyatlarına titizlikle uyması istenmiştir.

370 **34.** 20.5.2003 tarihli duyuruda, Oda'nın fiyat istikrarına ilişkin yoğun çalışmasına rağmen hala bazı üyelerin belirlenen kuralları ihlal ederek bütün esnafın para kazanmasına mani olduğu, fiyat kontrollerine devam edileceği, Oda kurallarına uymayanların en ağır müeyyideye çarptırılacağı, kendiliğinden oluşacak oto kontrol sistemiyle daha sağlıklı ticaret yapma koşullarının yaratılması gerektiği ifade edilmiştir.

35. Yönetim kurulu 26.5.2003 tarih ve 43 sayı ile, üyelerin pazarlık ve hediye verme hususlarında uyarılmasına karar vermiştir.

36. 4.6.2003 tarihli duyuruda, son dönemde yapılan fiyat kontrollerinde fiyatlara genelde uyulmasının memnuniyet verici olduğu, Oda yönetiminin bu işsizlik ortamında üyelerin birbirleriyle rekabete girmemeleri ve alışverişlerde pazarlık konusunu kullanmamaları inancını taşıdığı belirtilmiştir.

380 **37.** 1.7.2003 tarihinden itibaren geçerli olacak "Kuyumcu Tamirat Fiyat Listesi"nde büyütme, küçültme, kaynak gibi çeşitli kalemler için uygulanacak fiyatlara yer verilmiştir.

38. 4.7.2003 tarihli Oda duyurusunda, üyelere N. Ö.'nün Oda Başkanlığı'na hitaben yazdığı dilekçenin metnine yer verilmiştir. N. Ö. dilekçesinde özetle, işyerlerinin Cumartesi günleri açılıp açılmaması konusundaki ankete değinmiş, birlikte hareket edilmezse fiyat istikrarı konusunda da bozulmalar yaşanacağını ifade etmiştir.

390 **39.** C. T. 16.7.2003 tarihli dilekçesinde, fiyat tanzim listesi yapılırken fiyatların eski- yeni şeklinde ayrı ayrı gösterilmesini talep etmiştir. 4.8.2003 tarihinde ise, altın sattığı müşterisine Y. Sarrafiye'nin daha düşük fiyat vererek müşteri

ile olan diyalogunu bozduğunu belirtmiş ve gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

400 **40.** Yönetim kurulu 8.9.2003 tarih ve 50 sayı ile, Ata Tek Lira'nın satış fiyatına 4,000,000 TL eklenmesine ve piyasada yonca olarak tabir edilen çeyrek altın görünümlü altınların satılmamasının esnafa bir yazı ile bildirilmesine karar vermiştir.

41. Oda'nın 3.10.2003 tarihli duyurusunda, yaz mevsiminin bitmesiyle işlerin azalması neticesinde bazı esnafın fiyatlarla oynadığının ve düşük fiyatlarla mal sattığının tespit edildiği, taşra ve kazalardan gelen malların anormal düşük fiyatlı olduğu belirtilerek, herkesin kurallara uyması istenmiştir.

410 **42.** Oda'nın 18.12.2003 tarihli duyurusunda, son günlerde Oda'ya bazı esnafın başka esnafın işlerini bozmak için düşük fiyat verdiklerinin bildirildiği, satışların düşük olduğu bu dönemde bu tür davranışların geleceğe zarar verdiği belirtilmiş, esnaftan fiyatlardan taviz vermemeleri istenerek alınan kararlarda ve fiyatlarda ortak hareket etmenin herkesin yararına olduğu ifade edilmiştir.

43. Yönetim kurulu 12.1.2004 tarih ve 1 sayı ile, hazır bilezik satışı yapan esnafla bir toplantı yapılmasına ve hazır bilezikte fiyat artırımına gidilmesine karar vermiştir.

420 **44.** 19.2.2004 tarihli duyuruda "fiyatlara uyulması" konusunda, yapılacak denetimlerde fiyat listelerine uymayan esnaf hakkında gerekli kanuni işlemin yapılacağı, fiyat listesine uymayanların isimlerinin yayımlanacağı ve gerekli görüldüğü takdirde bunlar hakkında ticaret mahkemelerine dava açılacağı belirtilerek, bütün üyelere fiyatları uymaları istenmiştir.

45. Yönetim kurulu 27.2.2004 tarih ve 3 sayı ile, esnafın Oda tarafından belirlenen fiyatlara uyup uymadığının kontrol edilmesine, uymayan esnaf hakkında gerekli kanuni işlemlerin yapılmasına karar vermiştir.

430 **46.** 14.5.2004 tarihli duyuruda, son günlerde ilçelerde yapılan incelemelerde esnaf arasındaki gereksiz rekabetin bu mesleği bitirme noktasına getirdiğinin tespit edildiği ifadesine yer verilerek, gelişen ekonomik koşullar altında birlik ve beraberliğin önemli olduğu, sadece kendisini düşünen esnafın yönetim tarafından dışlanacağı belirtilmiştir.

47. Oda'nın 7.9.2004 tarihli duyurusunda, kullanılmaya başlanan SMS sistemiyle birlikte, fiyat listesinin değişmesi halinde her gün saat 11:00 ve 15:00'te SMS ile bildirimde bulunulacağı, telefonu vasıtasıyla Oda'dan da fiyat listesinin ve külçe altın fiyatının öğrenilebileceği, fiyat listelerinin dışarıdan görünecek şekilde vitrinlere konulmasının sağlanacağı belirtilmiştir.

440 **48.** N. I.'nın 6.8.2005 tarihli dilekçesinde, son zamanlarda fiyatlarda düşüş olduğu, bunun hiçbir zaman önlenemediği belirtilerek Afyon ve Uşak Kuyumcular Odası'nın uyguladığı yaptırımların uygulanıp uygulanamayacağı sorulmaktadır.

49. T. M.'nin 10.8.2005 tarihli dilekçesinde, G. Sarrafiye'nin liste fiyatının altında 2 adet çeyrek altın sattığını ifade ederek ilgili hakkında işlem yapılmasını talep etmiştir.

450 50. Yönetim kurulu tarafından 2.10.2005 tarihinde yapılmasına karar verilen 2002-2003-2004 Oda Olağan Genel Kurulu'nun gündem maddelerinden biri, fiyat istikrarının sağlanması için Oda'nın belirlediği fiyat listesine tam uyulmasıdır. Genel Kurul toplantısında, fiyat istikrarını sağlamak için Oda'nın belirlediği fiyat listesine tam uyulması ve meslektaşların işini bozan, satılan mala fiyat çıkararak, fiyatı kıran esnaf hakkında müeyyide uygulanması kararlaştırılmıştır. Alınan karar "Riayeti Zorunlu Mesleki Karar Defteri"ne kaydedilerek, yönetim kuruluna kararın uygulanması hakkında kanunların elverdiği ölçüde yetki verilmiştir.

460 51. İ. M., A. M. ve M. Ç. tarafından gönderilen 21.9.2005 tarihli dilekçede, imalatçı ve toptancıların kuyumcu tamircilerine ve ilgisiz kimselere toptan fiyata mal verdiği, bu kimselerin sorumlulukları olmadığı için istedikleri fiyattan mal aldıkları belirtilerek, bu konunun ve tek fiyat konusunun genel kurulda görüşülmesi talep edilmiştir.

52. C. T. 23.9.2005 tarihli dilekçesinde, bir ürün için fiyat verdiği müşterisine G. Sarrafiye'nin daha düşük bir fiyat verdiğini belirtmiş ve gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir.

470 53. 14.10.2005 tarihinde yönetim kurulunca, daha önce kurulan "Otokontrol Ekibi" için kararda adı geçen üyelerin görevlendirilmesine karar verilmiştir.

54. Oda'nın üyelere 21.1.2006 tarihinde gönderdiği yazıda, bazı esnafın 21.1.2006 tarihli nöbet listesine uyulmaması nedeniyle bu güne mahsus 22-18-14 ayar ve ziynet ürünleri için altın satış fiyatları belirlenmiştir.

55. Oda'nın Birlik'e gönderdiği 25.1.2006 tarihli yazıda, 2.10.2006 tarihli Genel Kurul'da nöbet sistemine ve fiyatlara ilişkin alınan kararlara aykırı davranan üyelerin isimlerine yer verilerek haklarında işlem yapılması talep edilmiştir.

480 56. 19.4.2006 tarihinde üyelere esnafın fiyat üzerinde oynama yapmaması gerektiği, ilerleyen günlerde fiyat kontrolü yapılacağı duyurulmuştur.

57. 5.6.2006 tarihli yönetim kurulu toplantısında, kuyumcu tamirat fiyat listesinin yeniden düzenlenerek 3 Temmuz 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere üyelere bildirilmesine karar verilmiştir.

490 58. 2.8.2006 tarihli duyuruda, bazı üyelerin fiyat listesinin altında satış yaptıklarına ilişkin şikayetler alındığı, bundan sonra bu şekilde satış yapanlar hakkında belgesiz satış yapmaktan ilgili kurumlara işlem yaptırılacağı, bir cezai müeyyide ile karşı karşıya kalmamak için esnafın fiyat listesine titizlikle uyması gerektiği ifade edilmiştir.

59. Oda Yönetim Kurulu'nun 18.9.2006 tarihli kararı ile, H. Ö. fiyatların belirlenmesinden sorumlu muhasip üye olarak görevlendirilmiştir.

60. 24.11.2006 tarihinde üyelere, bazı esnafın düşük ve fiyatlarla mal sattıklarının tespit edildiği, bunlar hakkında kanuni işlem yapılacağı ve ilgililerin teşhir edileceği duyurulmuştur.

500 61. "Kuyumcu Tamirat Fiyat Listesi" başlıklı belgede, çeşitli tamirat işlemleri karşılığında talep edilecek ücretlere yer verilmiştir.

62. Oda Başkanı imzalı duyuruda, toptan alışveriş yapanların kesinlikle perakende alışveriş yapamayacağı, perakende müşterilerine mal gösteremeyeceği belirtilerek, toptan satış fiyatlarına ve ziynet ürünlerinin alış ve satış fiyatlarına yer verilmiştir. Listenin altında Oda'nın tavsiye ettiği alış ve satış fiyatları olduğu belirtilmiştir.

510 63. 13.12.2006 tarihli görüşmede Oda Başkanı H. M., üyelere bildirilen fiyatların ne şekilde belirlendiği ve fiyatlara uyulup uyulmadığını denetlemek için herhangi bir çalışma olup olmadığı sorusuna cevaben, Türkiye ve dünya borsalarındaki fiyatları bildirmek için SMS kanalıyla bilgi aktarımı yapıldığını ancak bundan yüksek maliyeti nedeniyle vazgeçildiğini, zorlama amacı gütmeksizin bilgi amaçlı liste halinde fiyat gönderilmeye başlandığını, bu konuda herhangi bir denetim olmadığını, otokontrol biriminin ürünün ayarı, patentli olup olmadığını, yetkisiz çantacıların tespiti konularını araştırmak ve esnafla müşterinin zarar görmesini engellemek amacıyla kurulduğunu ifade etmiştir.

520 İşçilik fiyatları tespiti ve bunun denetimine ilişkin soruya karşılık olarak, tamir ücretlerine ilişkin bir listenin bulunduğunu ancak buna ilişkin bir denetimin bulunmadığını, buradaki ilişkinin esnafla esnaf arasında olduğunu, bu noktada kişinin tamamen kendi becerisini kullandığını, ücret konusunda bir belirleme yapılamayacağını, bir fiyat listesi söz konusu olursa bunun Birlik'ten gönderilebileceğini belirtmiştir.

530 64. Yerinde incelemeler sırasında görüşülen kuyumcuların büyük bir çoğunluğu Oda'nın fiyat belirlediğini ve belirlenen fiyatlara uyulması konusunda çaba sarfettiğini beyan etmiştir. Son yıla kadar daha çok denetim yapıldığı, birilerine para verip mal almaya gönderilerek fiyatlara uyulup uyulmadığının kontrol edildiği belirtilmiştir. Fiyat listesine uymadığı tespit edilen üyelere birtakım yaptırımlarda bulunulmuştur.

540 M. D., 2005 yılında para verilen kişilerce yapılan kontrollerde liste fiyatının altında satış yaptıkları için ceza olarak çeyrek altın ödediklerini ifade etmiştir. N. T. de, Oda'nın yayımladığı fiyatlara uymadığı için uyarı cezası aldığını ve esnafa ifşa edildiğini dile getirmiştir. Fiyat listesinin altında satış yaptığı için Oda'ya şikayet edilen E. K.'ye sözlü uyarıda bulunulmuştur. Birlik'e şikayet edilen T. K. ise, Birlik'in Oda'nın belirlediği fiyatın altında satış yapabileceğini söylediğini belirtmiştir.

Otokontrol ekibinde görevli İ. S., otokontrol ekibi olarak fiyatların birbirine yakın olmasını sağlamaya çalıştıklarını, fiyatlara uymayan üyelere ihtarda bulduklarını ifade etmiştir. Fiyatlardan sorumlu yönetim kurulu üyesi H. Ö., Oda'nın yayımladığı fiyat listesine uyulması konusunda üyelere yazılar gönderdiğini, fiyatlar arasında aşırı fark doğması durumunda konuyu Oda sekreterine bildirdiğini, sekreter tarafından bu bilginin üyelere ulaştırıldığını belirtmiştir.

550 Görüşme yapılan kuyumcular, son dönemlerde fiyat denetiminin eskisi kadar sıkı olmadığını beyan etmişlerdir. Yaklaşık bir yıldır işyerinin camında "fiyatlarda indirim" yazısı bulunan Y. Y., bazı kuyumcuların yazıya tepki gösterdiklerini ifade etmiştir. Ancak, Oda'nın duruma herhangi bir müdahalesi tespit edilememiştir.

I.4. Savunmalar ve Değerlendirilmesi

560 Tarafın ilk inceleme ve soruşturmada yer alan altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin tüm savunmaları ve sözlü savunma tutanakları incelenerek aşağıda değerlendirilmiştir.

Savunmada;

570 - 5362 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca, Oda'nın üretilen malların kalitesini ve standartlara uygun olarak üretilip üretilmediğini kontrol etmek üzere görevlendirildiği, altın sektöründe üretilen soruşturmaya konu 22 ayar, 18 ayar, 14 ayar ve ziynet ürünlerinin İstanbul Altın Borsası fiyatlarının üyelere bildirildiği, ziynet ürünlerinin Darphane tarafından üretilen standart fiyatla piyasaya sürülen ürünler olduğu, Oda'nın azami fiyat bildirdiği,

- 22 ayar, 18 ayar ve 14 ayar ürünlerde standart hammadde kullanıldığı, 18 ve 14 ayar ürünlerde imalatçıların değişik işçilik fiyatı uyguladıkları, Oda olarak 18 ve 14 ayar ürün gruplarında üyelere azami işçilik fiyatı göndermedikleri,

580 - İstanbul Altın Borsası fiyat bildirimlerinin azami hadleri gösterdiği, esnafın dilediği fiyattan satış yapabildiği, ancak yüksek fiyatla satış yapılması halinde tüketicinin korunması açısından, maliyetin altında satılması halinde ise standartlara uygunluğu açısından kontrol yapıldığı,

- Altın sektörünün farklılık arz ettiği, bir ürünün maliyetinin altında satılabilmesi için üretim standardının altına inilmesi gerektiği ve bunun da

dolandırıcılık niteliğinde olduğu, ürün ayarının kontrol edilmesi gerektiği, ayrıca maliyetin altında satış yapmak için belgesiz satışın kaçınılmaz olduğu ve vergi kaçırılmasına neden olacağı,

- 590 - 22 ayar bileziğin Borsa fiyat bildiriminin büyük önem taşıdığı, bunun tek fiyat uygulaması olmadığı, azami ve asgari limitler arasında hem müşterinin hem esnafın korunmasını sağladığı,
- Yerinde inceleme sırasında alınan belgelerden fahiş fiyatla satılan ürünlerde tüketiciyi korumaya yönelik girişimlerde bulunulduğunun, düşük fiyatla satılan ürünlerde maliyetin altında satılıp satılmadığının kontrol edildiğinin anlaşıldığı,
- Bu güne kadar hiçbir esnafın fiyat kırması nedeniyle hiçbir cezai müeyyide ile karşı karşıya kalmadığı,
- 600 - Otokontrol ekibinin hırsızlık malı, güvenlik, ayar, patent, fatura kontrolü gibi konularda çalıştığı, esnafın fiyatlara tam uyması, uymayan esnafın cezalandırılması gibi bir görevinin bulunmadığı,
- Maliyetin altında yapılan satışların ticari mantığının bulunmadığı ve kayıtdışılığın kaçınılmaz olacağı ve düşük ayar ve gramajlı ya da sahte ürünleri gündeme getireceği, bu ürünü ucuzluğu nedeniyle tercih eden tüketicinin zarar göreceği ve bu durumun 4054 sayılı Kanun'un gerekçesinde belirtilen tüketicinin korunması amacıyla çelişeceği,
- 610 - 5362 sayılı Kanun'un 62. maddesi uyarınca Oda'nın azami hadleri gösterir fiyat listesini hazırlayarak Birlik'e sunması gerektiği, ancak altın fiyatları gün içinde çok sık değişebildiği için Birlik onayına sunmadan değişikliklerin esnafa bildirildiği,
- Perakendeci esnaf tarafından satılan ürünlerin tamirinin söz konusu olduğu durumlarda tamirci esnafa tamir ettirildiği, bunun için tamirat tarifelerine ihtiyaç duyan esnafın Oda'dan temin ettiği, ancak milyem üzerinden belirtildiği için fiyat listesi niteliğinde olmadığı, bu nedenle Birlik'e sunulmadığı,
- 620 - 5362 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırdığı 507 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (r) bendinde odalara üyelerin ücret tarifelerine uyulup uyulmadığını kontrol etmek görevinin yer aldığı, 507 sayılı Kanun'un ikinci bölümünde yer alan 4. maddesinin son fıkrasında "tarifelerde yer alan fiyatlar azami hadleri gösterir." ibaresi bulunmasına rağmen Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu'nun (TESK) 34 sayılı Genelgesinin 1.5.2006 tarihinde Oda tarafından tebellüğ edilmesine kadar devam eden süreçte konuyla ilgili bir genelge gönderilmediği, 2006/34 sayılı Genelgede fiyat tarifelerinin azami hadleri gösterdiğinin 5362 sayılı Kanun ile yasalaştığının bildirildiği,
- 630 - Rekabet Kurumu'nun 16.3.2006 tarihli yazısına istinaden TESK tarafından hazırlanan 2006/34 sayılı Genelgeden sonra fiyatlarla ilgili olarak ne bir

yönetim kurulu kararı alındığı, ne de herhangi bir yaptırım uygulandığı, soruşturma sürecinde görüşülen bazı kuyumcuların ifadelerinden ve elde edilen belgelerden hareketle, 2006/34 sayılı Genelge öncesinde çoğunlukla 2000 yılında Oda statüsüne geçişten önce fiyatlara uyulmaması nedeniyle yaptırımlar uygulandığının görüldüğü, ancak Oda döneminde yazışmalarda yer alsa da herhangi bir yaptırım uygulanmadığının belirtildiği,

640

- Oda tarafından Birlik'e gönderilen yazılardan sadece birinde bir üyenin nöbet kuralına uymamasına istinaden para cezasına çarptırıldığı, fiyata uymadığı gerekçesi ile hiçbir esnafın ceza almadığı ileri sürülerek, Birlik tarafından Oda uygulamalarının yasal olmadığı yönünde kendilerine bir bilgi ve belge verilmediği,

- 1.5.2006 tarihine kadar Oda'ya 4054 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (f) bendi uyarınca Rekabet Kurumu tarafından herhangi bir bildirimde bulunulmadığı,

650

- 1.5.2006 tarihinden bu yana fiyatla ilgili olarak herhangi bir yönetim kurulu kararı alınmadığı ve bu yönde yazışma yapılmadığı ve bu tarihten sonrasına ilişkin olarak herhangi bir delil olmadığı,

- Soruşturma Raporu'nda yer verilen 2.10.2005 tarihli genel kurul toplantısında, fiyat istikrarının sağlanması için Oda'nın fiyat listesine tam olarak uyulmasına, fiyat kıran esnaf hakkında yaptırım uygulanması için yönetim kuruluna verilen yetkinin, "kanunların elverdiği ölçüde" olduğu belirtilerek (50 numaralı belge), burada kastın yasalara uygun hareket etmek olduğu ve 4054 sayılı Kanun'u da kapsadığı,

660

- Rekabet Kurulu'nun re'sen soruşturma açması tarihine kadar herhangi bir vatandaş ya da üye tarafından Rekabet Kurumu'na şikayette bulunmamasının, her ne kadar belgeler fiyat birliği uygulaması içinde bulunduğu kanaati uyandırmaktaysa da durumun bu şekilde olmadığı kanıtı olduğu; tek personelle çalışan Oda'nın ya da yönetim kurulu üyelerinin işyerlerini bırakarak fiyat kontrolü yapmasının mümkün olmadığından hareketle, esnafın satış kartonları, fiş ve faturalarının incelenmesi halinde sabit fiyat uygulanmadığının tespit edilebileceği,

670

- Eski Oda Başkanı'nın yönetim ve denetim kurullarının bilgisi haricinde üyelere yazılar gönderdiği, görüşülen kuyumcuların bu yazıların etkisinde kalarak uygulamada olmayan fiyat kontrolü için aile gönderilmesi, fiyata uymayanların mahkemeye verilmesi vb. eylemlerden bahsettikleri, bazı üyelerinse eski Başkan ile kişisel çekişmeleri nedeniyle doğru beyanda bulunmadıkları,

- Manisa Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği ile Şanlıurfa Kuyumcular Odası hakkında yürütülen soruşturmalara atıfta bulunularak, Oda'nın uygulamalarının anılan iki soruşturmadaki uygulamalar gibi olmadığı, Oda'nın fiyatla ilgili Birlik disiplin kuruluna sevk ettiği hiçbir üyenin ceza almadığı, ceza ödemediğini iddia eden üyelerin de kesin delil sunması

680

gerektiği, Oda'nın uygulamalarının mülga 507 sayılı Kanun ve 5362 sayılı Kanun çerçevesinde olduğu

iddia edilmiştir.

690 Oda savunmasında, 5362 sayılı Kanun'un 11. maddesine atıfta bulunarak, malların kalitesini ve standartlara uygun olarak üretilip üretilmediğini kontrol etmek üzere görevlendirildiğini belirtmiştir. Öncelikle Oda'nın kalite kontrolüne ilişkin bir değerlendirmede bulunulmadığı belirtilmelidir. Malların kalitesinin kontrol edilmesi ile fiyat belirleme ve fiyat listesine uyulup uyulmadığının kontrol edilmesi arasında bir ilişki yoktur. Malların kalitesinin kontrolü fiyat belirleme aracılığıyla değil, kuyumculardan numune alarak ayar evlerinde ayarlarının kontrol ettirilmesi biçiminde olmalıdır. Ayrıca, 11. madde hükmünün aynı Kanun'un 62. maddesi ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. 62. maddede fiyat tarifelerinin azami hadleri gösterdiği belirtilmiştir. Odalarca yapılacak kontrol, esnaf ve sanatkarların belirlenen fiyat tarifelerinin üzerinde satış yapıp yapmadıkları yönünde olmalıdır. Oysa 700 mevcut olayda, düşük fiyatla yapılan satışlar rahatsızlık yaratmakta ve bunlar engellenmeye çalışılmaktadır.

Savunmada 22 ayar bilezik ve ziynet ürünlerinin Borsa fiyatlarının üyelere bildirildiği ileri sürülmesine karşın, soruşturma döneminde elde edilen belgelerden sadece fiyat bildirilmediği, belirlenen liste fiyatına uyulup uyulmadığının sıkı bir biçimde denetlendiği, hatta uymayanlara çeşitli yaptırımlar uygulandığı görülmektedir. Belirlenen fiyatlar, savunmada ileri sürüldüğu gibi azami fiyat niteliğinde de değildir. Elde edilen belgelerden fiyat listesine uyumun azami haddin açılıp aşılmadığı yönünden değil, liste fiyatı 710 altında satış yapıp yapılmadığı yönünden kontrol edildiği görülmektedir.

Oda'nın altın fiyatlarını belirlerken İstanbul Altın Borsası'nı dikkate alıyor olması söz konusu fiyat belirleme eyleminin ihlal niteliğinde olmadığını göstermemektedir. Altın fiyatının borsada belirleniyor olması Türkiye'de faaliyet gösteren kuyumcular arasında fiyat rekabetinin yaşanmayacağı anlamına kesinlikle gelmemelidir. Bu durum, işçilik içeren ürünler haricinde Darphane tarafından basılan ve ayarı/gramı standart olan ürünler için dahi geçerlidir. Başka bir ifadeyle, kuyumcuların Ata, tam, yarım ve çeyrek gibi standart ürünlerin satış fiyatlarını diledikleri gibi düşürebilmelerinin önünde 720 hiçbir engel bulunmaması gerekmektedir.

Ziynet ürünlerinin Darphane çıkış fiyatının standart olduğu ve maliyetin altında satılmasının mümkün olmadığı savunması yerinde değildir. Zira, Darphane'den alış fiyatı tüketiciye satış fiyatı anlamına gelmemektedir. Kuyumcuların kira, işçi istihdam etme gibi diğer maliyet kalemleri nedeniyle ya da sermaye yapılarının güçlü olup olmamasına bağlı olarak maliyetin altında satış yapabilme imkanları doğabilmektedir. Bir başka nokta ise, bazı kuyumcuların uygun maliyetlerle doğrudan Darphane'den altın temin edebilmesidir. Ayrıca, kuyumcular çok miktarda alım yapılması halinde ıskonto 730 uygulayabilmektedir. Dolayısıyla savunmada iddia edildiğinin aksine, maliyetin altında satış mümkündür.

Altın sektörünün diğer sektörlere göre farklılık arz ettiği yönündeki savunma, 4054 sayılı Kanun'un ihlalini haklı göstermemektedir.

740 Ayrıca, Oda yönetiminin ayar kontrolü yapması ve azami fiyatların üzerinde satış yapılıp yapılmadığını denetlemesi, yapması gereken faaliyetlerdir ve Soruşturma Heyeti tarafından bu uygulamaların 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu yönünde bir değerlendirmede bulunulmamıştır, aksine Oda'nın asıl yapması gereken denetimlerin bu yönde olması gerekmektedir.

750 Savunmada, hiçbir esnafın fiyat kırması, bir başka deyişle belirlenen fiyatın altında satış yapması nedeniyle cezai müeyyide ile karşı karşıya kalmadığı ileri sürülmüştür. Ancak, oluşturulan otokontrol sistemi aracılığıyla kuyumcuların birbirlerinin fiyat listesine uyup uymadıklarını kontrol ettikleri ve uymayanların Oda yönetimine şikayet edildiği görülmektedir. Yine Oda'nın bazı kişilere para vererek alışveriş yaptırdığı ve esnafı kontrol ettirdiği, hatta bu uygulamayı üyelere duyurduğu belgelerden anlaşılmaktadır. Bu noktada Oda devreye girerek fiyat listesine uymayan üyelerin savunmasını almakta, uyarı cezası vermekte ya da Birlik disiplin kuruluna sevk etmektedir. Nitekim, 7 numaralı belgeye göre, 4.6.2001 tarihinde yönetim kurulu düşük fiyatla mal satan üyeye tekerrür halinde disiplin kuruluna sevk edileceğinin ihtaren bildirilmesine karar vermiştir. 4.4.2002 ve 8.8.2002 tarihlerinde düşük fiyatla satış yapan bazı üyeler Birlik disiplin kuruluna sevk edilmiştir (14 ve 21 numaralı belgeler). 25.1.2006 tarihinde de fiyatlara ilişkin alınan kararlara aykırı davranan üyeler hakkında işlem yapılması için Birlik'e başvurulmuştur (55 numaralı belge). Uyarı ya da duyuru ile üyelerin fiyat listesine uymalarının sağlanmaya çalışılması 4054 sayılı Kanun'un ihlali için yeterlidir. Cezai yaptırım uygulanması ise, ağırlaştırıcı bir unsurdur. Burada önemli olan, birtakım yaptırımlar tehdidiyle fiyat listelerine uyulmasının sağlanmasıdır.

760 Otokontrol ekibi olarak atanan kişilerin sadece hırsızlık malı, güvenlik, ayar, patent, fatura kontrolü gibi konularda çalışmadığı, bunların yanı sıra fiyatlara uyulup uyulmadığının kontrol edildiği açıktır. Nitekim, otokontrol ekibinde görevli İ. S., fiyatların birbirine yakın olmasını sağlamaya çalıştıklarını, fiyatlara uymayan üyelere ihtarda bulduklarını ifade etmiştir

770 Altın fiyatlarının Oda tarafından belirlenmesi ve tüm üyelerin bu fiyatlara uyması kuyumcuların menfaatine olabilir. Ancak, tüketicilerin altın alırken Oda'nın belirlediği minimum seviyenin altına ineksizin, altın satarken ise belirlenen maksimum düzeyin üzerine çıkmaksızın alışveriş yapmak zorunda bırakılması tüketiciye hiçbir fayda sağlamayacaktır. Kısaca, Oda'nın fiyat belirlemedeki amacı, savunmada iddia edildiği gibi altın fiyatındaki hızlı değişimlerden üyeleri haberdar etmekle sınırlı değildir. Asıl amaç, Oda üyelerinin altınları belli bir fiyatın üzerinden satmalarını ve tüketiciden altınları belli bir fiyatın altında satın almalarını sağlamaktır. Açıkça tüketicinin aleyhine olan böyle bir sistemin tüketiciyi kalite konusunda bilinçlendirdiği ve koruduğu yolundaki savunma gerekçeleri yansıtmamaktadır.

780 Öte yandan, tamirat fiyat listesinde milyem üzerinden belirtilmesi fiyat listesi niteliğinde olmadığını göstermemektedir. Altın için milyem de fiyatın unsurlarından biridir, dolayısıyla savunma yerinde değildir.

790 507 sayılı Kanun'a ilişkin olarak, 507 sayılı Kanun'un fiyat tarifelerine ilişkin 125. maddesinde ve diğer hiçbir maddesinde, söz konusu fiyatların azami, asgari veya sabit fiyat olduğuna ilişkin bir açıklama bulunmadığı vurgulanmalıdır. Ancak, 507 sayılı Kanun'un 125. maddesinin son fıkrasında, fiyat tarifelerinin düzenlenmesine ilişkin olarak TESK'e yönetmelik çıkarma yetkisi verilmiştir. Bu yetki çerçevesinde, TESK tarafından hazırlanan "Esnaf ve Sanatkarlarca Üretilen Mal ve Hizmetlere Ait Ücret Tarifelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik" in (Yönetmelik) 4. maddesinde "*Tarifede yer alan fiyatların azami hadleri gösterdiği*" , 10. maddede ise "*Tarifede belirlenen fiyatların azami haddi gösterdiğine dair açıklayıcı kayıtların tarifelerin üzerinde bulundurulmasının zorunlu olduğu*" ifade edilmiştir. Öncelikle, savunmada söz edilen 4. madde ile Yönetmelik maddesi kastedilmektedir. Diğer yandan, TESK'in 3.4.2006 tarih ve 1831 sayı ile birliklere gönderdiği 2006/34 sayılı Genelgeye kadar fiyatların azami hadleri gösterdiğine ilişkin bilgi verilmediği savunması yerinde değildir. Oda'nın da bilmesi gerektiği gibi kanunu bilmemek mazeret sayılmayacağı gibi, Yönetmelik hükmü açıktır ve 800 bilgilendirme yapılmasına gerek olmadan odalarca uygulanması gerekmektedir. TESK'in 2006/34 sayılı Genelgesi, Rekabet Kurulu'nun 7.1.2005 tarih ve 05-02/18-9 sayılı Kararı uyarınca fiyat tarifelerinde 4054 sayılı Kanun uygulamalarındaki aksaklıkların giderilmesi amacıyla Rekabet Kurumu tarafından TESK'e gönderilen görüş yazısı üzerine hazırlanmıştır. Bu itibarla, o tarihe kadar görüş bildirilmediği için düzenlemelerden ve 4054 sayılı Kanun'dan haberdar olunmadığı yönünde bir savunma geçerli değildir.

810 Savunmada, 2006/34 sayılı Genelgenin Oda tarafından 1.5.2006 tarihinde tebellüğ edildiğinden hareketle, ancak bu tarihte 4054 sayılı Kanun ve fiyat tarifelerinin azami hadleri gösterdiğinden haberdar olunduğu ileri sürülerek, bu tarihten sonra 4054 sayılı Kanun'a aykırı herhangi bir eylemlerinin olmadığı iddia edilmiştir. Buna karşılık, dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, iddiaların gerçeği yansıtmadığı anlaşılmaktadır. "Yapılan Tespitler" bölümünde yer verilen 57, 58, 59 ve 60 nolu belgelerden de görüldüğü üzere, 1.5.2006 tarihinden itibaren Oda'nın 4054 sayılı Kanun'a aykırı herhangi bir uygulamasının olmadığı iddiası yerinde değildir. Düşük fiyatla satış yaptığı için hakkında yasal işleme başlanacağı ve daha da önemlisi esnafa teşhir edileceği uyarısında bulunulan bir kuyumcu kendisini kararlara uymak zorunda hissedecek, istese de fiyat listesinin altında bir satış yapmayacaktır. 820 Bu belgeler de göstermektedir ki, Oda 4054 sayılı Kanun hakkında bilgi sahibi olduğunu iddia ettiği tarihten sonra dahi ihlal uygulamalarına devam etmiştir.

830 Öte yandan savunmada, görüşülen bazı kuyumcuların rekabete aykırı uygulamaların daha çok Oda'nın kuruluş tarihi olan 2000 yılı öncesinde gerçekleştiği yönünde beyanlarda bulduklarına ilişkin olarak, soruşturma döneminde elde edilen belgelerin sadece görüşme tutanakları olmadığı, yerinde incelemeler sırasında Oda merkezinde birçok yazışma elde edildiğini de belirtmek gerekmektedir. Soruşturma Raporu'nda 2000 yılı sonrası döneme ilişkin yaklaşık 60 belgeye yer verilmiştir. Birçok belgede fiyat kontrolü için Oda tarafından para verilen kişilere alışveriş yaptırılacağı ya da yaptırıldığı belirtilmiştir. Fiyatlara uymayan üyelerin esnafa duyurulacağı ve Birlik'e şikayet edileceği uyarıları da aynı döneme rastlamaktadır. Nitekim

gerek esnafa teşhir gerekse Birlik disiplin kuruluna sevk işlemleri zaman zaman gerçekleştirilmiştir. Soruşturma döneminde elde edilen belgelerden Oda statüsüne geçildikten sonra da 4054 sayılı Kanun'a aykırı uygulamaların söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla savunma yerinde değildir.

840 Birlik'e şikayet edilen üyelere sadece birinin fiyat tespitinden değil de, nöbet sistemine uymadığı için para cezasına çarptırılması 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilmediği ya da ihlalin ağır bir ihlal olmadığı anlamına gelmemektedir. Bir rekabet ihlalinde para cezası gibi yaptırımların varlığı, sayısı veya etkinliği ihlalin varlığı açısından değil, ihlalin ağırlığı açısından önem taşımaktadır. Bir başka deyişle, ceza aşamasında ceza miktarının tespitinde yaptırımların varlığı ve ağırlığı göz önünde bulundurulmaktadır. Aynı biçimde fiyata uymadığı için Birlik'e şikayet edilen üyelerin ceza almaması da, rekabet ihlalinin ortadan kaldırmamaktadır. Birlik'in bu şekilde hareket ederek para cezası vermemesi, Oda'nın rekabet ihlalinin bağımsızdır. Öyle ki, Oda kararlara uymayan üyelerini Birlik'e şikayet ederek diğer üyelere duyurmakla da bir bakıma amacına ulaşmakta, diğer üyelerin kararlara uymama olasılıklarını azaltmaktadır. Kararlara uymadığı zaman ne gibi işlemlere maruz kalacağını öğrenen üyeler uyum için çaba sarf edecek, bunun sonucunda Oda çok daha etkin bir denetim sağlamış olacaktır. Diğer yandan, Birlik'in Oda'nın uygulamalarının yasal olmadığı yönünde uyarıda bulunmaması Birlik'in 5362 sayılı Kanun çerçevesinde sorumluluklarına ilişkin olup, Oda herhangi bir uyarıyı beklemeye gerek kalmaksızın yasal düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

860 Oda'ya Rekabet Kurumu tarafından 4054 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (f) bendi uyarınca herhangi bir bildirimde bulunulmadığı savunmasına ilişkin olarak; tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki odaların herhangi bir bildirimde gerek duymaksızın kanunlara uygun hareket etmesi gerektiği hatırlatılarak, Rekabet Kurumu'nun Türkiye'deki tüm odalara 4054 sayılı Kanun hakkında bilgi vermesi beklenmemelidir. Elbette, haberdar olduğunda Rekabet Kurumu harekete geçerek 4054 sayılı Kanun'un verdiği yetkiler çerçevesinde görevini yerine getirmektedir. Nitekim Oda'nın faaliyetleri hakkında bilgi edinilmesi sonucunda Kurul re'sen soruşturma başlatmıştır. Nitekim Rekabet Kurumu'nun 16.3.2006 tarih ve 786 sayılı yazısı, TESK, Türkiye Fırıncılar Federasyonu ve Gaziantep Fırıncılar Odası hakkında yürütülen soruşturma sonucunda Rekabet Kurulu'nun aldığı 7.1.2005 tarih ve 05-02/18-9 sayılı Kararı uyarınca, fiyat tarifelerinde 4054 sayılı Kanun uygulamalarındaki aksaklıkların giderilmesi amacıyla TESK'e gönderilmiştir. Söz konusu görüş yazısı da göstermektedir ki, Rekabet Kurumu 4054 sayılı Kanun'a aykırı uygulamaların varlığının tespiti halinde, ortadan kaldırılması amacıyla hareket etmektedir.

880 Savunmada iddia edildiğinin aksine, 1.5.2006 tarihinden, yani 4054 sayılı Kanun'dan haberdar olduktan sonra da gerek yönetim kurulu kararı, gerekse Oda Başkanı imzalı duyurularla ihlale devam edilmiştir. Bu nedenle bu yönde delil olmadığı iddiası yerinde değildir.

2.10.2005 tarihli genel kurul toplantısına ilişkin savunmada, 4054 sayılı Kanun'dan haberdar olma konusunda çelişkili tarihlerden bahsedilmektedir.

Savunmada önce 4054 sayılı Kanun hakkında 1.5.2006 tarihinde bilgi sahibi olduğu iddia edilirken, 2.10.2005 tarihli genel kurulda yönetim kuruluna yetki verilirken kanunların elverdiği ölçüde hareket edileceği ibaresinden hareketle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi de dahil olmak üzere yasalara uygun hareket etme bilincinde oldukları belirtilmiştir. Bu ifade de Oda'nın yasalara uygun hareket etme bilincinde olması gerektiğini kanıtlamaktadır.

890 Rekabet Kurulu'nun soruşturma yapması için herhangi bir şikayet olması gerekmediği gibi, mevcut dosyada olduğu gibi soruşturmanın re'sen açılması rekabet ihlali olmadığı anlamına gelmemektedir. Nitekim soruşturma döneminde elde edilen belgelerden Oda'nın fiyat tespiti yaptığı ve fiyat listelerine uyulması konusunda denetimler yaparak, uymayan üyeler hakkında birtakım yaptırımlar uyguladığı görülmektedir. Bu bağlamda, Soruşturma Heyeti'nin belirlenen fiyata piyasada tamamen uyulduğu yönünde iddiası bulunmamakta, piyasada belirlenen fiyatlara uyulmamış olması rekabet ihlalinin ortadan kaldırmamaktadır.

900 Ayrıca, genel sekreter ya da yönetim kurulu üyelerinin denetim yapma imkanlarının bulunmadığı ileri sürülürken soruşturma döneminde elde edilen belgeler göz ardı edilmektedir. Yönetim kurulunun bizzat ya da para verdikleri kişilere alışveriş yaptırarak piyasada belirlenen fiyatlara uyulup uyulmadığını kontrol ettirdiği, hatta sonuçlarını üyelere duyurduğu gibi uymayan üyeleri Birlik disiplin kuruluna sevk ettiği belgelerle sabittir. Diğer yandan, kuyumcular fiyat konusunda birbirlerini kontrol ederek Oda yönetiminden gerekli işlemleri yapmasını talep etmektedirler.

910 Ayrıca, eski Oda Başkanı'nın yönetim ve denetim kurullarının bilgisi haricinde üyelere yazılar gönderdiği iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. Soruşturma döneminde elde edilen belgeler arasında fiyat kontrolünün para verilen kişiler tarafından yapılması ya da fiyatlara uymayan üyelerin Birlik disiplin kuruluna sevk edilmesi yönünde yönetim kurulu kararları bulunmaktadır. 4.6.2001 tarihinde yönetim kurulunca, Oda tarafından belirlenen fiyatın aşağısında satış yapan üyenin uyarılmasına, tekrerrü halinde Birlik disiplin kuruluna sevk edileceği yönünde ihtar yazısı gönderilmesine karar verilmiştir. İlgili yönetim kurulunda şu anki yönetimde bulunan Başkan T. M. ve İ. G.'nin de imzaları bulunmaktadır. Fiyat denetimlerinin sıklaştırılmasının, listelere uymayan üyelerin Birlik disiplin kuruluna sevk edilmesi ve üyelere duyurulmasının kararlaştırıldığı 22.7.2002 ve 27.2.2004 tarihli yönetim kurulu kararlarında da üyelerin imzaları bulunmaktadır (20 ve 45 numaralı belgeler). Hepsinden önemlisi, 2.10.2005 tarihli genel kurul toplantısında, fiyat istikrarının sağlanması için Oda'nın belirlediği fiyat listesine tam olarak uyulmasına, fiyat kıran esnaf hakkında yaptırım uygulanması amacıyla Birlik'e bildirimde bulunulması için yönetim kuruluna yetki verilmesine karar verilmiştir (50 numaralı belge). Bu durumda diğer yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ya da tüm üyelerin bilgisi dışında eski Oda Başkanı'nın yazılar gönderdiği iddiası gerçeği yansıtmamaktadır.

930 Savunmada iddia edilenin aksine Manisa ve Şanlıurfa kuyumculuk soruşturmalarında da aynı türden ihlaller tespit edilmiş olup, uygulamaların farklılaşması rekabet ihlalinin varlığını ortadan kaldırmamaktadır. Teşebbüs

veya teşebbüs birliklerinin rekabet ihlalinin etkinliği açısından farklı uygulamalara gitmesi rekabet ihlalinin özünü değiştirmemektedir. Rekabet hukukunda olay bazlı değerlendirme yapılmakta ve her bir olayda ihlalin ağırlığı ve etkinliği ayrı ele alınmaktadır. Ayrıca, fiyatla ilgili hiçbir üyenin ceza almadığı savunması yerinde değildir. Zira hiçbir üye ceza almamış olsa bile Birlik disiplin kuruluna sevk ve bu işlemin diğer üyelere duyurulması gibi uyarı ya da duyuru ile üyelerin fiyat listesine uymalarının sağlanmaya çalışılması 4054 sayılı Kanun'un ihlali için yeterlidir. Cezai yaptırım uygulanması ise, ağırlaştırıcı bir unsurdur. Burada önemli olan, birtakım yaptırımlar tehdidiyle fiyat listelerine uyulmasının sağlanmasıdır.

İkinci yazılı savunmanın ekinde Birlik tarafından tamirat fiyat listeleri gönderilmiştir. Kuyumcu (tamiratçı) fiyat tarifesinde 5362 sayılı Kanun doğrultusunda fiyatların azami hadleri gösterdiği belirtilmiştir.

İhlale son verilerek fiyatların azami hadleri gösterdiğinin fiyat tarifelerinde belirtilmesi, hafifletici unsur olarak cezanın takdirinde göz önünde bulundurulmuştur.

Son olarak, savunmalarda 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında değerlendirme talep edilmiştir.

Bildirim yazısı ile soruşturma kararı ve soruşturma açılmasına dayanak teşkil eden hususlar, ihlalin niteliği ve kapsamı belirtilmiş, Oda ise savunma yazısında ihlallere son verildiğini bildirmiştir. Dolayısıyla bu aşamada ihlale son verilmesine ilişkin bir karar alınmasına gerek bulunmamaktadır. Zira soruşturma bildirim yazısı ile ihlalin niteliği açıklanırken ihlale ne şekilde son verileceğine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmaktadır. Nitekim Oda da bu değerlendirmeler ışığında ihlale son vermiştir. Soruşturma Bildirim Yazısının tebellüğ edilmesi sonrasında ihlallere son verilmesi ise hafifletici unsur olarak cezanın takdirinde göz önünde bulundurulmuştur.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Altın Alış ve Satış Fiyatının Belirlenmesi

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, "belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları" hukuka aykırıdır.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, birçok belgede her bir altın türü için alış ve satış fiyatlarının belirlendiği açıkça görülmektedir. Belgelerden, en geç 2001 tarihinden itibaren fiyat tespitinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Oluşturulan "otokontrol sistemi"ne göre fiyatlara uymayan kuyumcular diğer kuyumcular tarafından Oda yönetim kuruluna şikayet edilmekte, Oda Başkanı konuyu Birlik disiplin kuruluna sevk ederek gerekli işlemin yapılmasını talep etmektedir. Dosyada sistemin işleyişini gösteren birçok belge mevcuttur. Fiyat listelerine uyulması, uyulmaması halinde cezai yaptırım uygulanacağı konusunda birçok duyuru yapılmış, Birlik disiplin kuruluna sevk işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Yerinde incelemeler sırasında elde edilen bir belgeden, 2006 yılında da fiyat tespiti uygulamasına devam edildiği anlaşılmaktadır. Bu belgede üyelere, bazı esnafın düşük fiyatlarla mal sattıklarının tespit edildiği, bunlar hakkında kanuni işlem yapılacağı ve ilgililerin teşhir edileceği duyurulmuştur.

990 Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, 2001 yılından itibaren teşebbüs birliği kararları aracılığıyla son derece etkili, yaptırımları itibarıyla sıkı sıkıya uygulanan bir fiyat tespiti eyleminin söz konusu anlaşılmıştır. Teşebbüs birliği tarafından fiyat belirlenmesinin en ağır rekabet ihlallerindedir. Nitekim Kurul aynı konuda Manisa Turgutlu Sarraflar ve Kuyumcular Derneği hakkında 26.3.2002 tarih ve 02-16/176-70 sayılı, Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği hakkında 28.3.2007 tarih ve 07-28/255-88 sayılı ve Şanlıurfa Kuyumcular Odası hakkında 28.3.2007 tarih ve 07-28/256-89 sayılı Kararlar ile, anılan teşebbüs birliklerinin altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi eylem ve işlemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bulunduğu gerekçesiyle Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Dernek'e para cezası uygulanmıştır.

1000 Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, Oda'nın altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamına girdiği tespit edilmiştir.

1010 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının muafiyet için Kurul'a bildirilme yükümlülüğü 5388 sayılı Kanun ile ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla, Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal içeren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlara Kurul'un re'sen muafiyet değerlendirmesi yapabilmesi mümkün olmuştur. Bu çerçevede, Oda'nın altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin muafiyet alıp alamayacağı değerlendirilmiştir.

J.2. Muafiyet Değerlendirmesi

1020 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar, Kanun'un 5. maddesindeki koşulların varlığı halinde yasaklayıcı 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir. Bu noktada vurgulanması gereken, muafiyet verilebilmesi için 5. maddedeki dört koşulun tamamının sağlanması gerektiğidir. Bu koşullardan herhangi birinin sağlanmaması durumunda, diğer koşullar sağlansa dahi muafiyet verilemez. Kanun'un 5. maddesinde muafiyetin koşulları şu şekilde sayılmıştır:

“ (a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

(b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,

(c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

(d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan daha fazla sınırlandırılmaması.”

1030

1040 Oda'nın altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin, muafiyet için aranan koşullardan olumlu koşul olarak adlandırılan ilk iki koşulu sağlamadığı çok açıktır. Oda tarafından belirlenen altın alış ve satış fiyatlarının uygulanması zorunlu fiyatlar olması nedeniyle, bu uygulamanın getireceği ekonomik gelişme veya iyileşmeden bahsetmek mümkün değildir. İkinci olumlu koşula göre, ekonomik veya teknik gelişme ve iyileşmelerden tüketicilerin yarar sağlaması gerekmektedir. Altın alış ve satış fiyatlarının sabit fiyat olarak belirlenmesi sadece Oda üyelerine fayda getirmektedir. Bu uygulama neticesinde, düşük fiyatla altın alma veya yüksek fiyatla altın satma imkanları sınırlanan tüketiciler doğrudan zarar görmektedirler. Altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ve tüm kuyumcuların belirlenen fiyatları uygulaması, hatta alınan kararlara uyulmasını sağlamak için çeşitli yaptırımların uygulanması sonucunda, ilgili pazarda rekabet tamamen ortadan kalkmakta ve bu rekabet ihlali zorunlu olandan fazla bir kısıtlama getirmektedir. Dolayısıyla, iki olumsuz koşul açısından da muafiyet verilmesi mümkün değildir.

1050 Oda'nın altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamına girdiği, ayrıca Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanamadığından bu ihlal bakımından muafiyet verilmesi söz konusu değildir.

1060 Oda tarafından belirlenen fiyatlar tüm üyelerin uyması zorunlu olan sabit fiyatlardır. Tavsiye veya maksimum niteliğinde fiyat açıklamanın bu dosya bakımından muafiyet alıp alamayacağı da değerlendirilmiştir: Oda tarafından açıklanan fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde olsa idi bu uygulama 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki muafiyetin koşullarını sağlayabilecekti. Zira, Oda tarafından açıklanan tavsiye veya maksimum niteliğindeki fiyatlar üyelerin altın fiyatlarındaki dalgalanmaları takip etmelerini kolaylaştırırken, tüketicilerin de altın fiyatları konusunda bilinçlenmelerini sağlayacaktı. Tavsiye veya maksimum niteliğinde olmasından dolayı açıklanan fiyatlardan düşük fiyatlarla satış yapmalarının önünde bir engel bulunmayan kuyumcular arasında rekabet devam edebilecekti. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere, Oda'nın yıllardır belirlediği fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde değildir ve mevcut haliyle bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet alması mümkün değildir.

K. SONUÇ

1070 30.11.2006 tarih ve 06-86/1117-M sayılı Kurul kararı uyarınca Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası'nın altın alış ve satış fiyatlarını Pazar dışında belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine,

1080 2- 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşullar sağlanmadığından, bu ihlal bakımından mevcut haliyle muafiyet verilemeyeceğine, ancak Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası tarafından belirlenen fiyatların tavsiye veya maksimum

07-73/892-336

niteliğinde olması halinde, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanabileceğine,

3- Bu çerçevede, Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası'na 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 2005 yılı 39.697,18 YTL tutarındaki gayrisafi gelirinin takdiren %1'i oranında olmak üzere 396,97 YTL idari para cezası verilmesine, ancak verilecek para cezası asgari hadden aşağı olamayacağından, 2007/1 sayılı Tebliğ uyarınca, asgari ceza tutarı olan 6.864 YTL idari para cezası verilmesine,

1090

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

19.9.2007 Tarih ve 07-73/ 892-336 Sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

1) İlgili Kurul Kararı ile, Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası'nın aslında, belli bir meslek grubunun dernek faaliyetleri kapsamındaki ortak karar ve eylemleri olarak nitelendirilebilecek bazı davranışları, ihlal gerekçesi olarak görülmüş ve Odaya idari para cezası verilmiştir. Halbuki, altın alım ve satım fiyatının belirlenmesi, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması ve mal arzının kontrol edilmesi gibi telâkki edilen ve rekabete aykırı olarak nitelenen söz konusu davranışlar, ilgili piyasanın, ilgili mesleğin ve ilgili meslek mensuplarının özellikleri göz önüne alındığında, böyle bir tanımlamadan ve ilgili piyasada rekabeti olumsuz yönde ve önemli ölçüde etkilemekten uzaktır.

2) Gerek Soruşturma açılması kararından önce, gerekse Soruşturma döneminde ilgili pazar gibi, geleneksel olarak varlığı ve farklı uygulamaları bilinen bir alanda, daha geniş çaplı ön inceleme veya araştırmalar yapılabilseydi, olan bitenler, rekabeti önemli ölçüde etkileyen karar veya eylemler şeklinde nitelendirilmeyebilecekti. Başlangıçta, öncelikle, var ise, rekabete aykırı uygulamalar tespit edilip, ilgili dernek yönetiminin ve esnaf kesiminin, nasıl davranacakları belirlenebilir, sonra da 4054 Sayılı Kanun'un 9.3. maddesine göre müeyyide destekli bir tebligat yapılabilirdi. Nitekim, ilgili esnaf, Soruşturma sürecinde üzerinde durulan her türlü uyarıya itiraz etmeksizin uymuş, uyulması istenilen kurallara riayetten geri durmamıştır.

3) Söz konusu Oda yönetimlerinin, ata lira, çeyrek gibi altınlara ait günlük azami satış fiyatlarını belirlemek, yaz nöbeti tutmak ve esnafın alınan ortak kararlara uygun hareket etmelerini temin gibi mevcut uygulamalarının, genel olarak ve özellikle de sektöre özgü sebeplerle, hem meslek mensubu esnaf, hem tüketiciler hem de mesleki oda veya dernek teşkilini zorunlu kılan "kamu iradesi" tarafından kamu yararı gerekçesiyle, öteden beri, alenen ve zımnen meşru görülmesi bilinen bir husustur. Bu sebeple, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Teşekkülü olarak kabul edilen Esnaf ve Sanatkârlar Odalarının bulunduğu ilgili pazarlardaki benzer uygulamaların eskiden beri var olması ve ülkenin hemen her tarafında halen devam ediyor olması, bir bakıma bir karînedir ve bu tür uygulamalara muafiyet tanımak için yeterli bir gerekçedir. Dolayısıyla, ilgili Odanın karar ve eylemlerinin, "rekabeti olumsuz yönde etkilediği ve ihlal ettiği" şeklindeki bir tespit, somut ve yaygın, ilgili piyasada rekabeti önemli ölçüde etkileyen olumsuz bir olgunun varlığından ziyade, olsa olsa, bu yöndeki bir abartma veya kabule dayanmaktadır.

4) Rekabet politikası önemlidir. Kurul, 4054 Sayılı Kanun çerçevesinde takdir hakkını kullanır ve karar verirken, ilgili pazar ve meslek mensupları gibi, geleneksel, kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip alanlarda, muafiyetin anlamı ve sınırları üzerinde dikkatle durmalıdır. Gerekirse, bu tür pazarlarda, şikayet veya "olay"ları grup veya bireysel muafiyet statüsünde ele alma yaklaşımını benimsemelidir.

5) Rekabet savunuculuğu görevinin gerekleri ve kaynak kullanımının etkinliği açısından bakıldığında, rekabete aykırı düşen yapı, işleyiş ve davranışları önlemenin soruşturma dışı çeşitli yöntemlerinin bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, ilgili sektördeki ve ilgili coğrafi pazarlardaki olumsuz etkileri ihmal edilebilir nitelikteki birtakım sınırlı, bireysel veya istisnai uygulamaları soruşturma açmadan çözmek mümkün iken, bu yola gitmeyip soruşturma açarak ve ihlalin varlığı şeklinde kararlar vererek çözmeye çalışmak, Rekabet Kurulu'nun etkinliği açısından bir gösterge olmayacak, bilakis, öncelik sıralamasına ve usûl ekonomisine aykırı düşecektir.

6) Ayrıca, yapılan şikayetlerde, aslında, etkin yönetim anlayışına ters düşen tavır ve davranışlar içinde olabilen Oda veya Dernek yönetim veya yöneticileri ile üyeler arasındaki bir takım anlaşmazlıkların Rekabet Kurumu üzerinden çözülmeye çalışılması gibi bir eğilimin de var olabileceğinin gözden uzak tutulmaması gerekirdi.

Denizli Sarraflar ve Kuyumcular Odası hakkında verilen Kurul Kararı'na, yukarıda sözü edilen gerekçeler ile katılma imkanı bulamadım.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi